

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
—ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837—

Επίσημος εορτασμός Εθνικής Επετείου 28^{ης} Οκτωβρίου

Αθήνα, 26 Οκτωβρίου 2022

Προσφώνηση του Πρύτανη Καθηγητή Μ.-Α. Δημόπουλου

Κυρίες και κύριοι,

Πιστοί στην παράδοση του Ιδρύματός μας να τιμά τις μεγάλες Εθνικές Επετείες, να τιμά τους προγόνους μας με Λόγο Γνώσης, βρισκόμαστε και σήμερα εδώ, στην ιστορική Μεγάλη Αίθουσα, με περίσκεψη και με τον προσήκοντα σεβασμό.

Η 28^η Οκτωβρίου του 1940 αποτελεί για το Έθνος μας μέγα ορόσημο μιας σειράς ιστορικών γεγονότων με πολύ

σημαντικές προεκτάσεις όχι μόνο για το Έθνος αλλά και για την Ευρώπη.

Η 28^η Οκτωβρίου του 1940 ένα ακόμα αδιάλειπτο σύμβολο του αγώνα και της θέλησης των Εθνών που επέλεξαν να αγωνισθούν για να μπορούν να ζουν ελεύθερα. Αποτέλεσε δε η Εθνική μας Αντίσταση καταλυτικό γεγονός για την κάμψη του φασισμού και του ναζισμού.

Αυτός είναι και ο λόγος που στη Χώρα μας εορτάζουμε εκτός από την Εθνική Επέτειο της Ανεξαρτησίας, την χαρακτηριστική επέτειο κάθε Έθνους, και την επέτειο της 28^{ης} Οκτωβρίου του 1940. **Γιατί συμβολίζει αυτή ακριβώς τη βούληση του Έθνους μας να ζει και να στοχάζεται ελεύθερα, μακριά από τυράννους και απολυταρχίες.**

Κυρίες και κύριοι,

Τα ιστορικά γεγονότα είναι γνωστά σε όλους: ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος τυπικά ξεκίνησε το 1939, με τη γερμανική εισβολή στην Πολωνία. Στις 10 Ιουνίου 1940 η Ιταλία εισήλθε στον πόλεμο. Ακολούθησαν εχθρικές ιταλικές ενέργειες, με σοβαρότερη τον άνανδρο τορπιλισμό του καταδρομικού «Έλλη» από ιταλικό υποβρύχιο, τον Δεκαπενταύγουστο του

1940, στο λιμάνι του νησιού της Μεγαλόχαρης, ανήμερα της μεγάλης γιορτής της Παναγίας.

Αυτή η εχθρική και ύπουλη ενέργεια αποτέλεσε τον προάγγελο της ιταλικής επίθεσης στην Ελλάδα, που τελικά εκδηλώθηκε στις 28 Οκτωβρίου του 1940.

Η χώρα μας με ελάχιστα πολεμικά μέσα κατά των εισβολέων Ιταλών, και ακόμα πιο λίγα οικονομικά μέσα, ουσιαστικά με μοναδικό όπλα τη γενναιότητα και το αστείρευτο ψυχικό σθένος του Λαού της, επέστρεψε ομόψυχα ως απαράδεκτο το τελεσίγραφο του Ιταλού δικτάτορα Μουσολίνι.

Οι Έλληνες Αγωνιστές έγραψαν στα μέτωπα ανεξίτηλα το Αλβανικό Έπος, καταφέροντας ένα καίριο, απρόσμενο και εξαιρετικά συμβολικό πανευρωπαϊκά κτύπημα στις ιμπεριαλιστικές φιλοδοξίες των φασιστών.

Ακολούθησε, όπως γνωρίζουμε, η Γερμανική Εισβολή, η ηρωική Εθνική Αντίσταση των Ελλήνων και δυστυχώς η ανείπωτη τραγωδία της Γερμανικής Κατοχής, με τις μεγάλες καταστροφές σε υποδομές από τους βομβαρδισμούς, με την πείνα και τις κακουχίες να θερίζουν, μεταφορικά και κυριολεκτικά, τον πληθυσμό, με τις χιλιάδες εκτελέσεις, τις

βιαιοπραγίες και τις ωμότητες, όπως στη Δράμα, τα Καλάβρυτα, το Δίστομο, με τους διωγμούς των Εβραίων, μέχρι το Ολοκαύτωμα, που ακόμα παραμένει αδιανόητο για τον κοινό νοου.

Το Πανεπιστήμιο Αθηνών συμμετείχε ενεργά στον πόλεμο ενάντια στον κατακτητή. Χιλιάδες φοιτητές, διοικητικό και διδακτικό προσωπικό στρατεύθηκαν στον αγώνα. Οι φοιτήτριές του συνέβαλαν στον αγώνα στα μετόπισθεν. Προσωπικό του Πανεπιστημίου συμμετείχε στην παθητική αεράμυνα. Πολλοί καθηγητές ανέλαβαν εξειδικευμένους ρόλους σε ευαίσθητους τομείς, όπως οι τηλεπικοινωνίες και η ηλεκτροδότηση. Ένας ιδιαίτερα κρίσιμος τομέας ήταν εκείνος της ιατρικής περίθαλψης των τραυματιών του πολέμου, όπου συγκροτήθηκαν ειδικές επιτροπές, όπως λ.χ. για την αντιμετώπιση των κρυοπαγημάτων. Επιτάχθηκε το Αρεταίειο Νοσοκομείο για τη νοσηλεία τραυματιών πολέμου, ενώ το Αιγινήτειο διέθεσε κλίνες για τη νοσηλεία ψυχικά νοσούντων «εκ του πολέμου». Εργαστήρια του Πανεπιστημίου τέθηκαν στη διάθεση του Στρατού, ενώ το ίδρυμα κατέθεσε και σημαντικό οικονομικό ποσό για την ενίσχυση της εθνικής άμυνας.

Ιδιαίτερα, όμως σημαντικές, ήταν οι θυσίες του ιδρύματος σε ανθρώπινο δυναμικό.

Καταρχάς από τους δεκάδες φοιτητές που σκοτώθηκαν στον ελληνοϊταλικό και στη συνέχεια στον ελληνογερμανικό πόλεμο. Στο **Ιστορικό Αρχείο** του Πανεπιστημίου μας διασώζεται η συγκινητική αλληλογραφία των πρυτανικών αρχών με τους συγγενείς τους.

Επιτρέψτε μου να σταθώ ιδιαίτερα στη θυσία του καθηγητή της Ιατρικής και έφεδρου αρχίατρου Ξενοφώντα Κοντιάδη που σκοτώθηκε κατά τη διάρκεια βομβαρδισμού ενώ χειρουργούσε ασθενή.

Και οι θυσίες δεν σταμάτησαν εδώ. Ας προσθέσω δυο ακόμη ονόματα σε αυτό τον μακρύ κατάλογο του ηρωϊσμού. Ο **Δημήτρης Κωνσταντινίδης**, φοιτητής της Νομικής Σχολής σκοτώθηκε στο συλλαλητήριο της 22^{ης} Δεκεμβρίου του 1942 ενάντια στην επιστράτευση των Ελλήνων από τους Γερμανούς, ενώ ο **Δημήτρης Λόης**, φοιτητής και αυτός της ίδιας σχολής, εκτελέστηκε επειδή είχε συμμετάσχει ως μέλος της Π.Ε.Α.Ν. στην ανατίναξη των γραφείων της Ε.Σ.Π.Ο, μία από τις πρώτες μεγάλες αντιστασιακές πράξεις σε ολόκληρη την Ευρώπη. Τα ονόματα των δυο τελευταίων κοσμοούν σήμερα δυο δρόμους

της Πανεπιστημιούπολης με βάση πρόσφατη απόφαση της Συγκλήτου.

Κυρίες και Κύριοι,

Το ομόψυχο «ΟΧΙ» στο τηλεσίγραφο του Ιταλού πρέσβη στην Αθήνα Γκράτσι, το ηρωικό Αλβανικό Έπος και το Έπος της Εθνικής Αντίστασης, στηρίχθηκαν στην **Εθνική Ομοψυχία που κρατούσε, με τη σειρά της, αστείρευτη τη γενναιότητα των Ελλήνων και των Ελληνίδων και την πίστη που οδήγησε τελικά το Έθνος μας σε μια από τις πιο λαμπρές και ένδοξες στιγμές της Ελληνικής αλλά και της Ευρωπαϊκής Ιστορίας.**

Η Ελληνική Εθνική Αντίσταση υπήρξε καθοριστική, κατά γενική ομολογία, όχι μόνο για την ανεξαρτησία της Χώρας αλλά και για την έκβαση του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου.

Αυτές, λοιπόν, τις ένδοξες στιγμές της ψυχικής ανάτασης και της Εθνικής Ομοψυχίας για τα ιδανικά και τις Αξίες της Ελευθερίας και της Δημοκρατίας σε ένα πανευρωπαϊκό και πανανθρώπινο επίπεδο τιμούμε σήμερα, όπως και κάθε χρόνο, ως Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα,

Κυρίες και κύριοι,

Είναι ύψιστο χρέος μας σήμερα ως Εθνικού Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος να αναδεικνύουμε του Αγώνες και τις Θυσίες του Έθνους μας για τις Αξίες της Ελευθερίας και της Δημοκρατίας και για την προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Η ιστορική Μνήμη πρέπει να στηρίζεται στην Παιδεία του Λαού και στην πληρότητα της Εκπαίδευσης, έτσι ώστε να αποφύγουμε τα λάθη του Παρελθόντος, διδασκόμενοι και εμπνεόμενοι από τις ένδοξες σελίδες της Ιστορίας που έγραψαν οι προγονοί μας ενωμένοι, με ομοψυχία.

Κυρίες και Κύριοι,

Δίδοντας τον λόγο στον σημερινό εκλεκτό ομιλητή, τον συνάδελφο, καθηγητή του Τμήματος Φιλοσοφίας της Φιλοσοφικής Σχολής κ. **Ιωάννη Καλογεράκο**, ο οποίος θα αναπτύξει το θέμα **«Το πνεύμα του '40 και η ελληνική φιλοσοφία»**, θα ήθελα να ευχηθώ σε όλες και όλους **Χρόνια Πολλά!**

Η ιστορική μνήμη και οι αγώνες των προγόνων μας αποτελούν για εμάς πολύτιμη παρακαταθήκη!

Σας ευχαριστώ! Χρόνια Πολλά!